

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 2. aprīlī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 28/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim) 7.² pantu, kā arī Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumu Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” (turpmāk – Noteikumi Nr. 662) 24. un 25. punktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2022. gada 8. janvāra līdz 2022. gada 28. februārim) (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89., 90., 93., 96., 106. un 111. pantam un spēkā neesošu no spēkā stāšanās dienas;

1.2. izskatīt lietu prioritārā kārtībā.

2. Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim) 7.² pants paredzēja, ka darba devējs darbu organizē, ievērojot Ministru kabineta noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus, tostarp prasības par sadarbspējīga sertifikāta, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu, nepieciešamību darba (amata, dienesta) pienākumu pildīšanai. Saskaņā ar šā panta

otro daļu par darba devēju uzskatāma arī valsts institūcija vai amatpersona, kas ieceļ amatā Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 7.³ pantā minētās amatpersonas.

Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punkts (redakcijā, kas bija spēkā no 2022. gada 8. janvāra līdz 2022. gada 28. februārim) noteica, ka darbinieks, kā arī brīvprātīgais darbinieks un persona, kas nodarbināta uz ārpakalpojuma līguma pamata, darba (amata) pienākumus klātienē var veikt, ja tai ir sertifikāts, kas apliecina pabeigtu primāro vakcināciju vai balstvakcināciju, vai pārslimošanas sertifikāts. Valsts un pašvaldības institūcijas (tai skaitā kapitālsabiedrības) darbinieks (amatpersona) darba (amata, dienesta) pienākumus neatkarīgi no to veikšanas vietas var veikt, ja tam ir sertifikāts, kas apliecina pabeigtu primāro vakcināciju vai balstvakcināciju, vai pārslimošanas sertifikāts. Darba devējs nepieļauj minēto personu pie darba (amata, dienesta) pienākumu veikšanas, ja tā nav uzrādījusi sertifikātu, kas apliecina pabeigtu primāro vakcināciju vai balstvakcināciju, vai pārslimošanas sertifikātu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Savukārt saskaņā ar šā likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Pieteikumā ir apstrīdēta likuma un Ministru kabineta noteikumu normu satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd divu normatīvo aktu – Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma un Noteikumu Nr. 662 – normu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas

principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2020. gada 29. septembra lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 177/2020*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietvertu pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot. Minētais citstarp nozīmē, ka saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta septītās daļas 1. punktu konstitucionālajai sūdzībai pievieno paskaidrojumus un dokumentus, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim)^{7.2} pants aizskar viņam Satversmes 89., 90., 93., 96., 106. un 111. pantā ietvertās pamattiesības.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punktu*).

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, ka likumdevējs darba pienākuma veikšanai darbiniekam ir noteicis prasību uzrādīt darba devējam sadarbspējīgu sertifikātu, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu.

Tomēr Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (spēkā līdz 2023. gada 31. decembrim) ^{7.2} pants nenoteica vakcinācijas vai pārslimošanas

sertifikāta nepieciešamību darba pienākumu veikšanai, bet gan uzlika pienākumu darba devējam organizēt darbu, ievērojot Ministru kabineta noteiktās prasības. Pieteikumā nav pamatots, kādā veidā tieši šī tiesību norma aizskārusi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7.2. Pieteikumā norādīts, ka arī Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punkts (redakcijā, kas bija spēkā no 2022. gada 8. janvāra līdz 2022. gada 28. februārim) aizskar Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2002-07-01 3. punktu*). Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārums un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.3. punktu*).

Pieteikumā ir citētas tiesību normas, Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par valsts institūciju rīcību un pieņemtajiem lēmumiem Covid-19 infekcijas izplatības laikā. No pieteikuma un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas kopumā ir secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs bija valsts kapitālsabiedrības darbinieks, uz kuru attiecās Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punktā noteiktā prasība pēc sadarbībspējīga sertifikāta, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu, darba pienākumu veikšanai. Tomēr pieteikumā nav norādīti objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturotu tieši Pieteikuma iesniedzējam ar Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punktu radīto pamattiesību aizskārums un ļautu konstatēt tā rašanās brīdi. Pieteikumā pēc būtības nav arī ietverts lietas faktisko apstākļu izklāsts. Proti, pieteikumā nav norādīts, kādā veidā nonākšana Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punkta tvērumā ir radījusi nelabvēlīgas sekas Pieteikuma iesniedzējam. Pieteikumam nav pievienoti arī dokumenti lietas faktisko apstākļu noskaidrošanai. Tādēļ nav konstatējams tāds apstākļu kopums, kas ļautu Satversmes tiesas kolēģijai pārliecināties par to, ka Noteikumu Nr. 662 24. un 25. punkts rada nelabvēlīgas sekas tieši Pieteikuma iesniedzējam.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas, sestās daļas 1. punkta un septītās daļas 1. punkta prasībām.

8. Pieteikuma iesniedzējs arī lūdzis izskatīt lietu prioritārā kārtībā.

Satversmes tiesa izskata lietas Satversmes tiesas likumā noteiktā termiņā. Saskaņā ar šā likuma 22. panta desmito daļu jautājumu par tiesas sēdes laiku un vietu tiesa izlemj pēc lietas nodošanas izskatīšanai rīcības sēdē. Tādējādi šā lēmuma 1.2. apakšpunktā minētais lūgums nav kolēģijas kompetencē, un tas ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 28/2024).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā minēto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis